

Deloitte.

Nye IFRS-regler om forsikringskontrakter på vej

Opfordring til dialog...

September 2007

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	2
2. Baggrund og fremtidig proces	2
3. Diskussionsoplægget i hovedtræk	3
4. Afhængighed af andre igangværende IASB-projekter	4
5. Centrale problemstillinger i diskussionsoplægget	4
5.1 Fokus på forsikringskontrakter	4
5.2 Afgrænsninger til finansielle instrumenter mv.	5
5.3 Måling til current exit value	5
5.4 Aktuelle skøn over fremtidige pengestrømme	6
5.5 Tidsmæssig værdi af penge	6
5.6 Risiko og servicemargen	7
5.7 Forsikringstagers adfærd og kundeforhold	8
5.8 Erhvervsomkostninger	8
5.9 Forsikringer med ret til bonus	8
5.10 Ændringer i forsikringsforpligtelser	8
6. Eksempler på betydning for danske forsikringsselskaber	9
6.1 Betydning for et dansk skadesforsikringsselskab	9
6.2 Betydning for et dansk livsforsikringsselskab	9
7. Forventet sammenhæng mellem IFRS 4, fase II og Solvency II	10
8. Afsluttende kommentarer	10

Nye IFRS-regler om forsikringskontrakter på vej

Den 3. maj 2007 offentliggjorde IASB (International Accounting Standards Board) et diskussionsoplæg til en ny IFRS (International Financial Reporting Standard) om regnskabsmæssig behandling af forsikringskontrakter (Discussion Paper (DP): Preliminary Views on Insurance Contracts). Det er en del af anden fase af IASB's forsikringsprojekt (benævnes IFRS 4, fase II i denne publikation). Den første fase blev afsluttet i 2005 ved implementeringen af IFRS 4. Fristen for at indsende kommentarer til IASB udløber 16. november 2007.

1. Indledning

Formålet med IFRS 4, fase II-projektet er at udvikle én samlet global standard og regnskabsmodel for alle forsikringskontrakter. Den fremtidige standard vil indeholde krav til indregning og måling af aktiver og forpligtelser fra forsikringskontrakter såvel som krav til oplysninger og præsentation.

Dette skal ses i forlængelse af den nuværende IFRS 4, Forsikringskontrakter, der ikke krævede mange fundamentale ændringer i 2005, men dog fastsatte enkelte væsentlige bestemmelser for indregning og måling (fx tilstrækkelighedstesten), og stillede krav om en række oplysninger om udstedte forsikringskontrakter.

2. Baggrund og fremtidig proces

Baggrunden for arbejdet med IFRS 4, fase II-projektet er bl.a., at:

- forsikringskontrakter ikke er udtømmende behandlet i de øvrige IFRS'er
- der er stor forskellighed i behandling af forsikringskontrakter over landegrænser, dvs. der er behov for større sammenlignelighed, og
- der er behov for mere troværdig og relevant information til regnskabsbrugere, der p.t. har svært ved at forstå indholdet af årsrapporter fra forsikringsselskaber i mange lande.

Før arbejdet på høringsudkastet (Exposure Draft = ED) iværksættes, vil IASB gennemgå de indsendte kommentarer til diskussionsoplægget og afgøre, om de foreløbige holdninger og principper skal ændres eller bekræftes. IASB vil være særlig opmærksom på det behov, som brugerne af forsikringsselskabers årsrapporter har. Formålet er at sikre, at det bliver muligt for brugerne at sammenligne forsikringsselskabers finansielle stilling og regnskabsmæssige resultat inden for ét land og på tværs af landegrænser. Formålet er også at sikre, at der kan foretages en meningsfyldt sammenligning med den information om lignende transaktioner, som ikke-forsikringsselskaber giver. Bestyrelsen har yderligere indikeret, at omkostningerne til frembringelse af disse regnskabsoplysninger også er en vigtig parameter.

Når IASB revurderer, om de foreløbige holdninger og principper opfylder ovenstående mål, vil bestyrelsen tage udgangspunkt i IASB-begrebsrammen. IASB vil basere sine konklusioner på kvaliteten af fordelene i de argumenter, der gives for og imod de enkelte valgmuligheder, og ikke på antallet af kommentarer, der understøtter dem.

Et høringsudkast (ED) forventes udsendt af IASB sidst i 2008, hvorefter den endelige standard for regnskabsmæssig behandling af forsikringskontrakter forventes på plads i 2010 eller 2011. Herefter skal standarden også godkendes til brug i Europa, før den endeligt kan implementeres i årsrapporterne for danske forsikringsselskaber.

Samspil med den amerikanske standardsætter, FASB

Den amerikanske standardsætter, FASB, betragter IASB's projekt om regnskabsmæssig behandling af forsikringskontrakter som "et modificeret fællesprojekt". Det har medført, at FASB i starten af august 2007 udsendte en opfordring til kommentering ("Invitation to Comment"), der indeholder IASB's diskussionsoplæg. FASB ønsker at høre holdninger til, om de skal tilføje et fælles konvergensprojekt med IASB til sin dagsorden. FASB ønsker kommentarer indsendt – ligesom IASB – inden den 16. november 2007.

3. Diskussionsoplægget i hovedtræk

IASB's målsætning med IFRS 4, fase II er, at der skabes "nyttig information om størrelsen, timingen og usikkerheden ved fremtidige pengestrømme, der er et resultat af kontraktlige rettigheder og forpligtelser, som tilvejebringes af forsikringskontrakter."

IASB mener, at denne målsætning bedst opfyldes, hvis alle forsikringsforpligtelser måles til den aktuelle afståelsesværdi ("**current exit value**").

IASB's foreløbige konklusioner i diskussionsoplægget gælder derfor alle typer af forsikringskontrakter, herunder skades og livsforsikring samt direkte tegnet forsikring såvel som genforsikring, men gælder alene for udstedere af forsikringskontrakter.

Konklusionerne gælder tillige igennem hele kontraktens løbetid, dvs.:

- både i dækningsperioden, hvor forsikringsselskabet står klar til at opfylde velbegrundende skadesanmeldelser ("pre-claims-period") og
- i skadesbehandlingsperioden (når de forsikrede begivenheder er indtruffet, men hvor den endelige betaling stadig er usikker ("claims period").

Det foreslås i diskussionsoplægget, at udstedere af forsikringskontrakter skal måle forsikringsforpligtelser efter følgende tre grundlæggende byggeklodser:

Måling af forsikringskontrakter til den aktuelle afståelsesværdi ("**current exit value**")

De tre grundlæggende byggeklodser:

- I. Aktuelle skøn over fremtidige pengestrømme
- II. Tidsmæssig værdi af penge
- III. Risiko- og servicemargen

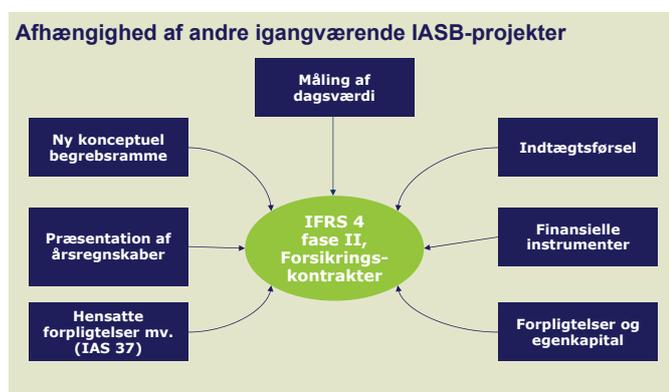
De tre grundlæggende byggeklodser:

- I. Aktuelle skøn over fremtidige pengestrømme, dvs. eksplicite, markedskonsistente, neutrale, sandsynlighedsvægtede og aktuelle estimater over de kontraktmæssige pengestrømme, og hvor virksomhedsspecifikke pengestrømme udeholdes.
- II. Tidsmæssig værdi af penge, dvs. aktuelle markedsbaserede diskonteringsfaktorer, som justerer de estimerede pengestrømme for den tidsmæssige værdi af penge.
- III. Risiko og servicemargen, dvs. et eksplicit og neutralt estimat over margin, som markedsdeltagerne kræver for at påtage sig risiko (en risikomargen - a risk margin) og for at yde eventuelle øvrige serviceydelser (en servicemargen - a service margin) fx i form af porteføljestyling af investeringer).

Anvendelsen af byggeklodsmodellen, inklusiv risiko og servicemargen, tillader i visse tilfælde, at et forsikringsselskab rapporterer indtægter og tab ved udstedelsen af forsikringskontrakten. Konsekvenserne for resultatudviklingen behandles yderligere nedenfor i afsnit 5.6 samt i afsnit 7 med eksempler på konsekvenser for danske forsikringsselskaber.

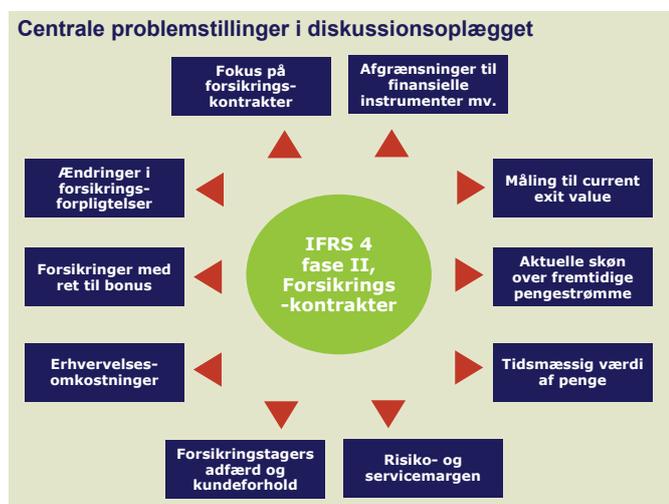
4. Afhængighed af andre igangværende IASB-projekter

Diskussionsoplæggets Appendiks C opsummerer vigtige sammenhænge med og afhængigheder af nogle af IASB's andre igangværende projekter. IASB forventer, at arbejdet på forsikringskontrakter vil køre sideløbende med disse andre projekter, men IASB vil ikke afvente resultatet af disse. Arbejdet med IFRS 4, fase II kan også generere nyttige input til de andre projekter. Det må forventes, at der vil være et væsentligt samspil mellem IFRS 4, fase II og de andre projekter, jf. nedenstående figur.

5. Centrale problemstillinger i diskussionsoplægget

I dette afsnit fokuserer vi på de væsentligste elementer og centrale problemstillinger i diskussionsoplægget, som vil have afgørende betydning for den fremtidige IFRS for forsikringskontrakter (benævnt IFRS 4, fase II). Vi henviser også til nedenstående figur af de ti centrale problemstillinger, som vi har identificeret i diskussionsoplægget:

5.1 Fokus på forsikringskontrakter

Ifølge diskussionsoplægget vil den fremtidige IFRS alene fokusere på den regnskabsmæssige behandling af forsikringskontrakter. Standarden vil ikke omhandle alle aspekter af regnskabsaflæggelsen for forsikringsselskaber.

Forsikringsselskabers øvrige aktiver og forpligtelser

De forhold, som ikke er direkte knyttet til forsikringskontrakter, reguleres i stedet via de øvrige eksisterende IFRS'er. Det kunne eksempelvis være domicil- og investeringsejendomme (der fortsat er omfattet af henholdsvis IAS 16, Materielle anlægsaktiver og IAS 40, Investeringsejendomme) samt finansielle aktiver (omfattet af IAS 39, Finansielle instrumenter: Indregning og måling).

Forsikringstagers behandling af forsikringskontrakter

IFRS behandler kun i begrænset omfang forsikringstagers regnskabsmæssige behandling af forsikringskontrakter. IAS 37, Hensatte forpligtelser, eventalforpligtelser og eventualaktiver og IAS 16, Materielle anlægsaktiver omhandler eksempelvis refusioner generelt og ved nedskrivninger eller tab på materielle anlægsaktiver. Oplægget behandler ikke forsikringstagers regnskabsmæssige behandling af forsikringskontrakter yderligere. IASB påtænker at behandle dette emne senere i projektets forløb. Problemstillingen har dog ikke høj prioritet for IASB.

Definition af en forsikringskontrakt

Definitionen af en forsikringskontrakt er **uændret** i forhold til IFRS 4, som foreskriver følgende:

“en kontrakt, hvori en part (udstederen af forsikringskontrakten) påtager sig betydelig forsikringsrisiko ved at aftale med en anden part (forsikringstageren) at kompensere forsikringstageren, hvis en nærmere fastsat uvis fremtidig hændelse (forsikringsbegivenheden) har en ugunstig virkning for forsikringstageren.”

Definitionen fører til, at et forsikringsprodukt skal behandles som finansielt instrument, hvis produktet ikke indeholder betydelig forsikringsrisiko.

IFRS 4 indeholder et appendiks (Appendiks B), der fastlægger retningslinjer bl.a. for begreberne "betydelig forsikringsrisiko" og "uvis fremtidig hændelse", og der gives en række eksempler på kontrakttyper, som henholdsvis opfylder og ikke opfylder definitionen. I forbindelse med udarbejdelsen af høringsudkastet (ED) vil IASB overveje, om definitionen af en forsikringskontrakt stadig er fornuftig.

Genforsikringsaktiver (reinsurance assets)

En cedent skal måle genforsikringsaktiverne til aktuel afståelsesværdi. For risici, der forbundet med den underliggende forsikringskontrakt, vil en risikomargen typisk forøge målingen af genforsikringsaktivet og svare til risikomargen for den tilsvarende del af den underliggende forsikringskontrakt. Den aktuelle afståelsesværdi af genforsikringsaktiver indbefatter en reduktion for den forventede (sandsynlighedsvægtede) aktuelle værdi af tab som følge af misligholdelse eller tvister med en yderligere reduktion for den margin, som markedsdeltagerne ville kræve for at påtage sig risikoen for, at misligholdelserne eller tvisterne overstiger den forventede værdi.

Diskussionsoplægget indeholder ikke nye krav om modregning i forhold til den nuværende IFRS 4. Derfor forventes det stadig at gælde, at en genforsikringskontrakt ikke må modregnes i forsikringsforpligtelser, ligesom indtægter og omkostninger fra genforsikringskontrakter ikke må modregnes i indtægter eller omkostninger fra de tilknyttede forsikringsforpligtelser.

5.2 Afgrænsninger til finansielle instrumenter mv.

Sondringen mellem forsikringskontrakter og finansielle instrumenter er fortsat afgørende for den regnskabsmæssige behandling af den enkelte kontrakt. Derfor skal det fortsat og fremover også identificeres, hvilke forsikringsprodukter der er omfattet af IFRS 4, fase II, og hvilke der er omfattet af IAS 39.

IFRS 4, fase II lægger efter vores vurdering ikke op til en ændret klassifikation af forsikringskontrakter (IFRS 4), finansielle instrumenter (IAS 39) og andre kontrakter. Det skal dog bemærkes, at finansielle garantier (herunder debitorforsikring) som defineret i IAS 39 skal behandles som finansielle instrumenter. Vi har valgt at medtage vores oversigt med følgende eksempler på kontrakter og deres klassifikation:

Klassifikation af forsikringskontrakt og finansielt instrument mv.

Forsikringskontrakt (IFRS 4, fase II)

- Skadesforsikringer (tyveri, indbo, bil, rejse, ansvar osv.).
- Produktansvarforsikringer, indirekte tegnet for producent.
- Livs- og pensionsforsikringer.
- Invalide og sygeforsikringer.
- Opsparingsprodukter med skønsmæssig bonusuddeling.
- Livsvarige løbende ydelser og pensioner.
- Genforsikring, som overfører forsikringsrisici.

Finansielt instrument (IAS 39)

- Investerings- og opsparingsprodukter, uden betydelig forsikringsrisiko (eksempelvis rene unit-link-kontrakter), eller som primært indeholder finansielle risici.
- Rene opsparingsprodukter uden skønsmæssig bonusuddeling.
- Finansielle garantier (inkl. debitorforsikring).
- Finansiell reassurance, som tilbagefører al betydelig forsikringsrisiko til forsikringstager.

Andre kontrakter

- Produktgarantier direkte udstedt af producent (IAS 18 og IAS 37)
- Arbejdsgiverens aktiver og forpligtelser under medarbejderes pensionsordninger (IAS 19).
- Egenkapitalinstrumenter udstedt af selskabet selv.
- Spil.

Opdeling i forsikringskontrakt og opsparingsdel/låneforhold ("ubundling")

Nogle forsikringskontrakter indeholder både en forsikringskontrakt og en opsparingsdel/et låneforhold. Et typisk eksempel herpå er tilbagekøbsværdien for traditionelle livs- og pensionsforsikringer. Et forsikringsselskab skal behandle disse kontrakter som følger:

- (a) Hvis delene er så indbyrdes afhængige, at de kun kan måles separat på et vilkårligt grundlag, skal IFRS 4, fase II anvendes på hele kontrakten.
- (b) Hvis delene ikke er indbyrdes afhængige, skal IFRS 4, fase II anvendes på forsikringsdelen, og IAS 39 anvendes på opsparingsdelen.
- (c) Hvis delene er indbyrdes afhængige, men kan måles separat på et ikke-vilkårligt grundlag, skal hele kontrakten først måles efter IFRS 4, fase II. Herefter fratrækkes opsparingsdelen målt efter IAS 39. Som konsekvens heraf bliver forsikringsdelen målt som forskellen mellem målingen af hele kontrakten og målingen af opsparingsdelen.

Sammenhæng til måling af investeringskontrakter

Mange forsikringsselskaber og genforsikringsselskaber udsteder både forsikringskontrakter og kontrakter, der ikke overfører betydelig forsikringsrisiko (investment contracts). Investeringskontrakter falder inden for rammen af IAS 39 og i nogle tilfælde IAS 18, Indtægter. Appendix B i diskussionsoplægget opsummerer forskellene mellem eksisterende krav i IAS 39 og IAS 18 samt IASB's foreløbige holdninger om forsikringskontrakter. IASB ville i princippet foretrække, at der ikke var disse forskelle. IASB har dog ikke konkluderet herpå. Derfor indeholder oplægget ingen specifikke forslag om sådanne kontrakter.

5.3 Måling til current exit value

Formålet med indregning og måling af forsikringskontrakter er at måle de aktiver og forpligtelser, som opstår ifølge forsikringskontrakter ("Asset and Liability" model), i stedet for at udskyde indtægter og omkostninger, således at de kan blive matchet med hinanden ("Deferral and Matching" model).

Indregning og ophør af indregning

Et forsikringsselskab skal indregne de rettigheder og forpligtelser, der opstår som følge af en forsikringskontrakt, når kontrakten indgås (dvs. ved tegning). Det er nyt i forhold til dansk praksis, hvor forpligtelsen først indregnes ved præmieindbetaling eller opstart af forsikringsperioden. Ligeledes skal forsikringsselskaber ophøre med at indregne en forsikringsforpligtelse (eller en del heraf), når, og kun når, forpligtelsen ophører, dvs. når den kontraktmæssige forpligtelse overdrages, annulleres eller udløber. Disse krav svarer til de tilsvarende bestemmelser i IAS 39 for finansielle instrumenter, og IASB ser ingen grund til, at det skulle være anderledes for forsikringskontrakter.

IASB foreslår, at alle forsikringsforpligtelser måles til den aktuelle afståelsesværdi.

Definition af aktuel afståelsesværdi ("current exit value")

Oplægget definerer den aktuelle afståelsesværdi som "det beløb, et forsikringsselskab ville forvente at betale på balancedagen for at overføre sine resterende kontraktmæssige rettigheder og forpligtelser direkte til en anden virksomhed".

Anvendelsen af aktuel afståelsværdi har ikke til hensigt at antyde, at et forsikringsselskab kan, vil eller skal overføre sine forsikringsforpligtelser til en tredjepart. I de fleste tilfælde kan forsikringsselskaber ikke overføre forpligtelserne til en tredjepart og har heller ikke til hensigt at gøre det. Formålet med at angive måling til aktuel afståelsværdi er at tilvejebringe nyttig information, der kan hjælpe brugerne med at træffe økonomiske beslutninger.

Til målingen af aktuel afståelsværdi for forsikringsforpligtelser skal et forsikringsselskab benytte de tre byggeklodser: opgørelse af aktuelle skøn over fremtidige pengestrømme, tilbagediskonteret for at reflektere den tidsmæssige værdi af penge og tillagt en risiko- og servicemargen. Indholdet af de tre byggeklodser beskrives nærmere nedenfor i afsnit 5.4-5.6.

Forsikringsforpligtelsers kreditværdighed

Den aktuelle afståelsværdi af en forsikringsforpligtelse er prisen for en overførsel, der hverken forbedrer eller forringer **forpligtelsens** kreditkarakteristika. Et forsikringsselskab skal oplyse om sådanne kreditkarakteristika ved tegning og ved evt. efterfølgende ændringer.

Det betyder i teorien, at selskabets kreditværdighed indirekte kan få indflydelse på størrelsen af forsikringsforpligtelserne. Det har været fremført i debatten, at det synes ulogisk, hvis selskabets kreditværdighed falder væsentligt, så stiger marginen for kreditrisiko i diskonterings-satsen tilsvarende, forsikringsforpligtelsen falder og selskabet rapporterer en indtægt i resultatopgørelsen. I praksis forventer IASB imidlertid, at sådanne effekter i de fleste tilfælde ikke er væsentlige pga. krav om registrerede aktiver, forskellige garantiordninger og overvågning fra tilsynsmyndigheder (fx Finanstilsynet i Danmark).

5.4 Aktuelle skøn over fremtidige pengestrømme

Byggeklods I

- Eksplicitte
- Markedskonsistente
- Neutrale
- Aktuelle
- Virksomhedsspecifikke pengestrømme udeholdes

Den første byggeklods er et estimat over de fremtidige pengestrømme, der opstår på baggrund af kontrakten. IASB overvejer at udarbejde overordnet vejledning til at opgøre estimaterne, men vil ikke udarbejde detaljeret vejledning, som kan findes i en aktuarlærebog, når den endelige IFRS 4, fase II-standard offentliggøres. Appendix E i diskussionsoplægget er et arbejdsudkast til en sådan vejledning.

IASB's foreløbige holdning er, at et forsikringsselskab ved målingen af forsikringsforpligtelser skal udarbejde estimater over fremtidige pengestrømme, der:

- (a) er **eksplicitte** (dvs. beregnet med reference til forventede pengestrømme, der troværdigt afspejler træk på forsikringsselskabets ressourcer).

- (b) er så **markedskonsistente** som muligt. Aktuelle observerbare markedspriser anvendes i så høj grad som muligt (fx rentesatser). Nogle variabler har ikke et observerbart marked (fx dødelighed, frekvens og omfang af skader). De anvendes, så længe de ikke er i konflikt med aktuelle observerbare markedspriser.
- (c) på en **neutral** måde indarbejder al tilgængelig information om størrelsen, timingen og usikkerheden i alle pengestrømme, der stammer fra kontraktlige forsikringsforpligtelser, dvs. sandsynlighedsvægtet med brug af alle mulige scenarier.
- (d) er **aktuelle**, dvs. at de svarer til forholdene ved regnskabsperiodens udløb (i stedet for at være fastlåst ved tegning – "lock-in-approach"). Brug af tilstrækkelighedstest ("Liability Adequacy Test") bliver overflødig. Adskillelse af indbyggede afledte finansielle instrumenter ("Embedded Derivatives") er heller ikke nødvendig, idet de fremtidige pengestrømme indeholder indre værdi og tidsmæssig værdi af indbyggede optioner og garantier. Det betyder hyppigere, men mindre ændringer i målingen.
- (e) **ikke indeholder virksomhedsspecifikke pengestrømme**. Pengestrømme er virksomhedsspecifikke, hvis de ikke opstår for andre virksomheder, der har en identisk forpligtelse. Ved opgørelsen må der ikke tages hensyn til interne synergier eller pengestrømme fra andre aktiver og forpligtelser. Dette forbud må dog ikke forveksles med portefølje-specifikke pengestrømme (fx dødelighed).

Enhed for måling af fremtidige pengestrømme ("unit of account")

Det skal også fremhæves, at der ved måling af forsikringskontrakter ikke arbejdes ud fra et "kontrakt for kontrakt" perspektiv, men derimod med en portefølje-betragtning af ensartede forsikringskontrakter med samme risikoprofil. Dette skyldes, at det ikke vil være muligt at foretage en pålidelig måling af størrelsen af den fremtidige udbetaling "kontrakt for kontrakt". Det vil derimod være muligt ud fra en portefølje af ensartede forsikringskontrakter med samme risikoprofil at sandsynliggøre en fremtidig forventet udbetaling og at opgøre størrelsen af denne pålideligt.

Risikomargen (der omtales yderligere nedenfor) skal opgøres pr. portefølje af forsikringskontrakter, der har ensartede risici, og som styres som én samlet portefølje. Der må ikke tages hensyn til diversifikation mellem porteføljer eller negativ korrelation mellem porteføljer. Aggregeringsniveauet for porteføljer er det samme som for tilstrækkelighedstesten i den nuværende IFRS 4.

5.5 Tidsmæssig værdi af penge

Byggeklods II

- Krav om tilbagediskontering
- Væsentlighed
- Diskonterings-sats skal være konsistent med aktuelle observerbare markedspriser og afspejle forpligtelsernes egenskaber

Den anden byggeklods, der bruges til måling af en forsikringsforpligtelse, vedrører den tidsmæssige værdi af penge. I oplægget behandles to spørgsmål under denne overskrift:

- (a) Skal den regnskabsmæssige værdi af forsikringsforpligtelser afspejle den tidsmæssige værdi af penge? IASB's foreløbige holdning er, at tilbagediskontering skal benyttes ved alle forsikringsforpligtelser, herunder også for skadesforsikring. Der må ikke være nogen specifik undtagelse for pengestrømme inden for et år, da diskontering nogle gange kan påvirke disse poster væsentligt. Som forklaret i IAS 8, Anvendt regnskabspraksis, ændring i regnskabsmæssige skøn og fejl (afsnit 8), er diskontering ikke nødvendig, når dens virkning er uvæsentlig.
- (b) Hvis den regnskabsmæssige værdi af forsikringsforpligtelser afspejler den tidsmæssige værdi af penge, hvordan skal diskonteringsraten så fastsættes? Diskonteringsraten skal være konsistent med de observerbare markedspriser for de pengestrømme, hvis egenskaber stemmer overens med forsikringsforpligtelsens med hensyn til timing, valuta og likviditet. Den skal udelukke eventuelle faktorer, der påvirker den observerede sats, og som ikke er relevante for forpligtelsen (eksempelvis risici, der ikke indgår i forpligtelsen, men som indgår i det instrument, for hvilket markedspriserne observeres). Det er ikke IASB's hensigt at udarbejde detaljeret vejledning til, hvordan dette mål nås.

5.6 Risiko- og servicemargen

Risikomargen (risk margin)

Byggeklods III

Risikomargen

- EksPLICIT og udtryk for den godtgørelse, som forsikringsvirksomheder i markedet kræver for at påtage sig risiko
- Skønnes ved tegning og justeres ved hver balancedato
- Muligt at indregne indtægter/tab ved tegning

Hvis regnskabsaflæggelsen skal give et korrekt billede af forskellene mellem en forpligtelse med faste pengestrømme og en forpligtelse med usikre pengestrømme, skal målingen af forpligtelserne indeholde et input, der afspejler omfanget af usikkerheden. Diskussionsoplægget beskriver det input som en risikomargen.

Oplægget behandler:

- (a) formålet med en risikomargen
- (b) estimeringen af risikomargenen
- (c) kalibrering af risikomargenen pr. enhed
- (d) indtægt/tab ved tegning
- (e) IASB's foreløbige holdning til risikomargenen.

Formålet med en risikomargen er at formidle nyttig information til brugere om den usikkerhed, der er knyttet til fremtidige pengestrømme. Formålet er ikke at tilvejebringe en støddæmper for det uventede eller at øge forsikringsselskabers solvens.

For bedst at kunne opfylde det mål skal risikomargenen være et eksPLICIT og neutralt estimat over den margen, som markedsdeltagerne kræver for at påtage sig risiko.

Det er ikke IASB's hensigt at diktere specifikke teknikker til at udarbejde risikomargen. I stedet påtænker IASB at forklare elementerne i de teknikker, der gør det muligt at formidle nyttig information til brugere om den usikkerhed, der knytter sig til risikomargen (jf. Appendix F).

Flere bestyrelsesmedlemmer i IASB mener, at margenen burde kalibreres til den observerede pris for transaktionen med forsikringstageren (dvs. præmien). Det vil medføre, at et forsikringsselskab ikke indregner en indtægt eller et tab ved tegning. Et flertal af IASB's bestyrelsesmedlemmer mener dog, at den observerede pris for transaktionen med forsikringstageren, selvom den er vigtig, ikke skal tilsidesætte et neutralt estimat over den margen, som en tredjepart ville kræve, hvis denne part overtog forsikringsselskabets kontraktmæssige rettigheder og forpligtelser.

Servicemargen (service margin)

Byggeklods III

Servicemargen

- Neutralt skøn over den margen, som markedsdeltagere kræver for at levere øvrige serviceydelser

Diskussionsoplægget fokuserer mest på margen for påtagelse af risiko (risikomargen). Mange forsikringskontrakter stiller imidlertid krav om, at forsikringsselskaber også leverer andre ydelser. Et vigtigt eksempel er, når forsikringsselskaber ifølge kontrakten skal levere porteføljestyrelse, som det er tilfældet i mange unit-link-kontrakter og nogle forsikringskontrakter med bonusret. En fondsmæglervirksomhed ville ikke påtage sig en forpligtelse om at levere porteføljestyrelse uden passende godtgørelse. På samme måde ville et forsikringsselskab formodentlig ikke velvilligt levere de samme ydelser som led i en forsikringskontrakt uden passende godtgørelse. Dette viser, at målingen af forsikringsforpligtelsen skal indeholde en servicemargen, hvis markedsdeltagerne typisk stiller krav om sådan et margen.

IASB's foreløbige holdning er, at målingen af en forsikringsforpligtelse, ud over margenen for ydelser for at påtage sig risiko (risikomargen), skal indbefatte et neutralt estimat over det evt. tillæg, som markedsdeltagerne ville kræve for at levere andre ydelser (servicemargen). Det er dog vores opfattelse, at det ikke er relevant at indarbejde en servicemargen i alle forsikringskontrakter.

5.7 Forsikringstagers adfærd og kundeforhold

Mange forsikringskontrakter tillader, men stiller ikke krav om, at forsikringstagerne fortsætter med at betale præmier for at opnå fortsat forsikringsdækning. Det betyder, at der opstår økonomiske fordele eller tab ved, at forsikringstageren fortsætter med at betale præmier. Skønnet over de fremtidige pengestrømme skal omfatte præmier, der medfører ekstra fordele for forsikringstagerne (dvs. de forventede præmier er mindre end de forventede fordele for forsikringstageren, dvs. tab for forsikringsselskabet). Bør forsikringsselskabet indregne præmier, der netto medfører økonomiske fordele?

Det foreslås i diskussionsoplægget, at måling af forsikringskontrakter indeholder al forsikringstageradfærd, både gunstig og ugunstig i forhold til eksisterende kontrakter. IASB argumenterer for, at muligheden for at udlede økonomiske fordele fra forsikringstageradfærd opstår på baggrund af et kundeforhold; ikke fra selve kontrakten.

Det afgørende kriterium er ifølge diskussionsoplægget: fornyelsesgarantien ("**guaranteed insurability**"). Fornyelsesgarantien er forsikringstagerens ret, som tillader fortsat dækning, uden at genbekræftelse af forsikringstagerens risikoprofil er nødvendig, og at prisen er kontraktligt fastlagt.

Hvis dette kriterium er opfyldt, indregnes et kundeforhold som et aktiv også målt til aktuel afståelsværdi for forsikringskontrakter, men ikke for andre kontrakter (eller virksomhedstyper), hvilket er en af de fundamentale udfordringer ved dette forslag. Aktivet skal opgøres til de fremtidige præmier og tilknyttede forpligtelser, der indregnes, hvis de opfylder det angivne kriterium. Den indregnede del af kundeforholdet skal dog præsenteres som et fradrag i den tilknyttede forsikringsforpligtelse.

5.8 Erhvervelsesomkostninger

Et forsikringsselskab skal som hovedregel indregne erhvervelsesomkostninger ("acquisition costs") som en omkostning i resultatopgørelsen, når de afholdes.

Hvis forsikringsselskabet forventer at genindvinde erhvervelsesomkostningerne i de fremtidige præmier, som forsikringstagerne skal betale for at opretholde fornyelsesgarantien, skal disse præmier reducere størrelsen af forpligtelsen (en del af kundeforholdet, jf. ovenfor).

Hvis forsikringsselskabet har genindvundet erhvervelsesomkostningerne i de præmier, der allerede er modtaget, øger modtagelsen af den del af disse præmier ikke målingen af forpligtelsen.

5.9 Forsikringer med ret til bonus

Som allerede nævnt er en af byggeklodserne, der bruges til at måle en forsikringsforpligtelse, et estimat over pengestrømmene i det enkelte scenarie. Hvis der eksisterer en retlig eller faktisk forpligtelse på balancedagen, skal de beregnede pengestrømme for det enkelte scenarie indeholde et neutralt estimat over forsikringstagerens ret til bonus. Et forsikringsselskab skal overveje vejledningen i IAS 37, Hensatte forpligtelser, eventualforpligtelser og eventualaktiver for at afgøre, om en sådan forpligtelse eksisterer. En sådan forpligtelse kan opstå, når forsikringsselskabet bliver part i en forsikringskontrakt med bonusret, men det afhænger af de faktiske forhold i den enkelte sag. Det er IASB's hensigt at færdiggøre en revideret udgave af IAS 37 i 2008, der bygger på et høringsudkast fra 2005.

Ved måling af en forsikringskontrakt med bonusret til aktuel afståelsværdi skal et forsikringsselskab måle aktivbetingede pengestrømme på et grundlag, der stemmer overens med måling af de underliggende aktiver. Forsikringsselskaber skal benytte optionsprisfastsættelsesmodeller, der på et markedskonsistent grundlag både indarbejder den indre værdi og den tidsmæssige værdi af de asymmetriske udbetalinger, der hidrører fra forsikringselementet med bonusret.

De foreløbige holdninger gælder i lige så høj grad for forsikringskontrakter med bonusret som for investeringskontrakter med bonusret. De gælder også for forsikringskontrakter med bonusret, der er udstedt af både forsikringsselskaber, som ejes af aktionærer, og gensidige selskaber.

Unit-link-kontrakter

Ved unitlinkkontrakter afhænger forsikringsydelsen delvis af dagsværdien af en bestemt pulje af aktiver. Der kan opstå "accounting mismatch" i regnskabsaflæggelsen, hvis disse aktiver ikke måles til dagsværdi med indregning af værdireguleringer i resultatopgørelsen, når den tilknyttede forsikringsforpligtelse samtidig måles til aktuel afståelsværdi. IASB ville foretrække at eliminere dette "mismatch", men er endnu ikke nået frem til en foreløbig holdning, om dette er hensigtsmæssigt. IASB er heller ikke nået frem til en foreløbig holdning om indregning og præsentation af disse aktiver.

5.10 Ændringer i forsikringsforpligtelser

Alle ændringer i de regnskabsmæssige værdier af aktiver og forpligtelser fra forsikringskontrakter indregnes i resultatopgørelsen.

Ved udarbejdelsen af høringsudkastet (ED) vil IASB overveje, om et forsikringsselskab skal angive dele af præmier som omsætning eller som indbetalt opsparing direkte på balancen ("deposit accounting"), og om et forsikringsselskab resultatopgørelse skal indeholde særskilt angivne dele af ændringerne i forsikringsforpligtelsernes regnskabsmæssige værdi. IASB er endnu ikke nået frem til en foreløbig holdning om disse emner, der også skal ses i sammenhæng med IASB's igangværende projekt om præsentation af årsregnskaber.

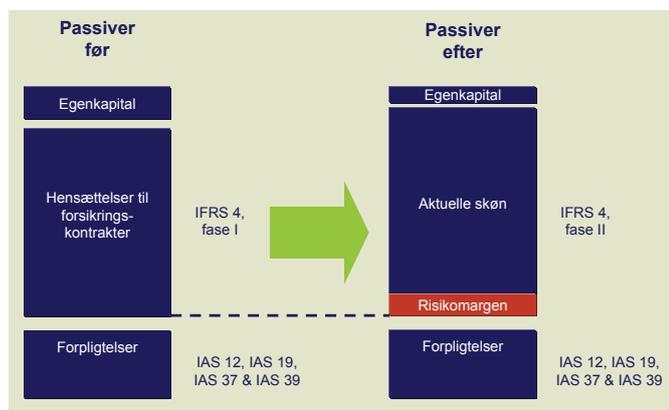
6. Eksempler på betydning for danske forsikringsselskaber

IFRS 4 fase II vil komme til at påvirke opfattelsen af risiko i de danske forsikringsselskaber. Der vil komme endnu mere fokus på risiko ved introduktionen af den eksplicite risikomargen, der skal svare til den pris, markedet ville tage for at overtage en tilsvarende risiko. I forhold til de nuværende danske regnskabsregler indføres der for skadesforsikring en margin til hensættelsen for at opnå den aktuelle afståelsesværdi ("current exit value").

Risikomargenen adskiller sig fra de andre dele af hensættelsen ved, at den ikke forventes at skulle udbetales til forsikringstageren eller anvendes til administrativ skadebehandling. Der er ikke tale om en sikkerhedsmargen, men derimod en margin, der sikrer at hensættelsen på tidspunktet for måling svarer til den aktuelle afståelsesværdi. Den direkte konsekvens bliver:

- Krav om risikomargen vil påvirke egenkapitalen
- Krav om eksplicit risikomargen vil give markedet øget indsigt i ledelsens risikovurdering.

6.1 Betydning for et dansk skadesforsikringselskab

De danske skadesforsikringselskaber skal introducere en risikomargen som en del af hensættelsen. Som vist i figuren vil det reducere egenkapitalen. Risikomargenen reduceres i takt med, at hensættelsen udbetales til de forsikrede eller forsikringsbegivenheden ikke indtræffer.

Den enkelte kontrakts resultatpåvirkning bliver ændret. Kravet om risikomargen medfører, at resultatpåvirkningen spredes over hele risikoperioden, dvs. indtil hensættelsen er afviklet. Under gældende regler påvirkes resultatet alene i takt med, at præmien indtjenes.

Forudsætninger for eksemplet:

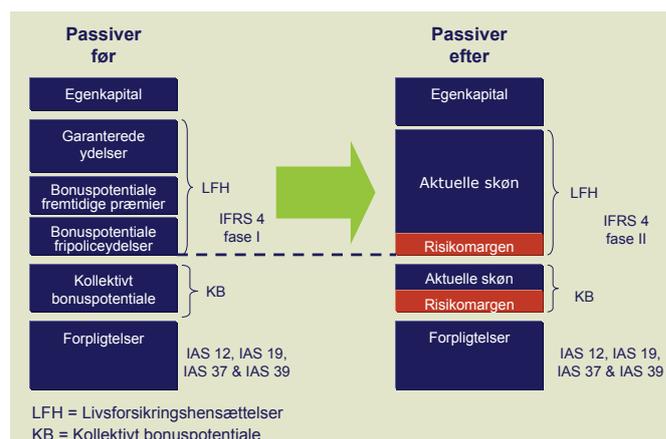
- To forsikringsklasser: Brand og ansvar
- Brand: Præmie 120, Erstatninger 100, Risikomargen 10, Resultat ved tegning 10
- Ansvar: Præmie 120, Erstatninger 100, Risikomargen 15, Resultat ved tegning 5
- Afløbsprofiler er taget fra Finanstilsynets vejledende afløb fra QIS3 beregningerne
- Usikkerhed på hensættelserne er taget fra CEIOPS markedsusikkerhed fra QIS3. Usikkerheden er proportional med hensættelsen
- Standardafvigelse for brand = 10%
- Standardafvigelse for ansvar = 15%
- Diskontering er sat til 0%

Aktuelle skøn delen af hensættelsen skal baseres på en sandsynlighedsvægtning af relevante scenarier, der afspejler forpligtelsens usikkerhed med hensyn til størrelse og timing. Dette er en generel udvidelse i forhold til dagens praksis, hvor hensættelsen som regel baseres på den forventede fremtidige betalingsstrøm.

Selve diskonteringsatsen vil også skulle afspejle forpligtelsens egenskaber med hensyn til timing, valuta og likviditet. Det er endnu usikkert, hvordan reglerne på dette område kommer til at se ud, men det er muligt, at diskontering med en fast observerbar diskonteringsats bliver afløst af et nyt regelsæt på dette område.

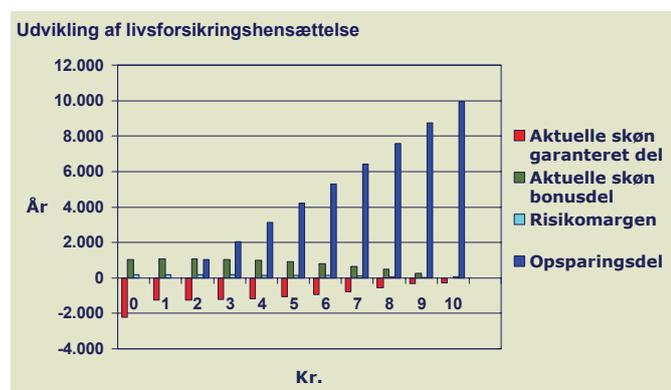
Oplysningskravene er ikke på plads endnu, Det er sandsynligt, at der vil blive stillet nye oplysningskrav om risikomargenen.

6.2 Betydning for et dansk livsforsikringselskab

De danske liv- og pensionselskaber skal vise risikomargenen eksplicit som en del af hensættelsen også for det nuværende kollektive bonuspotentiale. Sammen med de andre ændringer, primært at der ikke nødvendigvis skal holdes en hensættelse svarende til den retrospektive hensættelse, fører dette til en omlægning af balancen. Efter IASB's opfattelse vil bonus som hovedregel skulle føres via en separat reserve i egenkapitalen, medmindre forsikringselskabet har en forpligtelse til at betale bonus til forsikringstagerne, hvilket dog ofte kan være tilfældet.

På nuværende tidspunkt er det en udbredt opfattelse, at de danske kontributionsregler fører til at bonus skal føres som en forpligtelse.

Forudsætninger for eksemplet:

- Kapitalforsikring, præmier betales forud i 10 år
- Rente i tegningsgrundlag 2%
- Risikofri rente 5% (flad rentestruktur)
- Risikoforrentning 50 basispoint af livsforsikringshensættelserne
- Tidsværdi af optioner og garantier er indregnet som nutidsværdien af 0,1% årligt af de garanterede ydelser
- Risikomargen er indregnet som 80% af nutidsværdien af risikoforrentningen
- Bonus udbetales løbende

Aktuelle skøn delen af hensættelsen skal baseres på en sandsynlighedsvægtning af relevante scenarier, der afspejler forpligtelsens usikkerhed med hensyn til størrelse og timing. Dette indebærer, at der i modsætning til de nuværende regler, hvor der alene tages hensyn til den indre værdi, også skal tages hensyn til tidsværdien af indbyggede optioner og garantier. Da dette skal gøres i hvert scenarie, vil der muligvis også skulle ændres ved de nuværende regler for diskontering (tæt på risikofrie satser), idet diskonteringsatserne skal være markedskonsistente i hvert scenarie. Dette peger, som tidligere nævnt, på et nyt regelsæt på dette område.

7. Forventet sammenhæng mellem IFRS 4, fase II og Solvency II

I juli 2007 udsendte EU Kommissionen udkast til direktiv som en del af Solvency II projektet. Regnskabsreglerne er beskrevet i artiklerne 73-84. Det fremgår af indledningen til direktivet, at udgangspunktet for værdiansættelse for alle aktiver og passiver er den aktuelle definition af dagsværdi (fair value) ifølge IFRS. Det er hensigten, at der vil blive udarbejdet gennemførelsesbestemmelser (svarende til bekendtgørelser), der beskriver hvordan dagsværdien af specifikke balanceposter skal beregnes med henblik på at opnå ensartet værdiansættelse i alle EU-medlemsstaterne.

Der forventes ikke væsentlige forskelle mellem regnskabsmodellerne i de to projekter; IFRS 4, fase II og Solvency II. På nuværende tidspunkt er der imidlertid nogle områder, hvor der er forskelle, fx indregning af egen kreditværdighed (der indregnes under IFRS 4, fase II, men ikke under Solvency II) og behandlingen af bonus (der indregnes under Solvency II, men ikke altid under IFRS 4, fase II). Vi forventer og håber, at disse forskelle forsvinder over de næste par år frem mod fastlæggelsen af de endelige regnskabs- og solvensregler.

8. Afsluttende kommentarer

Som afslutning har vi oplistet en række væsentlige konsekvenser for danske børsnoterede forsikringselskaber, som vi også forventer vil få en afsmittende effekt på Finanstilsynets IFRS-forenelige regler for ikke-børsnoterede forsikringselskaber i Danmark.

Væsentlige konsekvenser:

1. Behov for udvikling af praksis for ensartede og eksplicite risiko- og servicemargen for markedet
2. Øgede udsving i resultatet, og i visse tilfælde vil der opstå indtægter og tab ved tegning, som er første indregningstidspunkt
3. Krav om at indregne alle pengestrømme ved opgørelse af forventede sandsynlighedsvægtede gennemsnitlige pengestrømme
4. Aktuell afståelsesværdi skal indeholde forpligtelsens kreditkarakteristika – der skal etableres ensartet praksis for det konkrete indhold heraf
5. Fastlæggelse af diskonteringsatser, der er markedskonsistente i hvert scenarie
6. Behov for konvergens mellem regnskabsregler og Solvency II ved prisfastsættelse og risikostyring samt forankring af modelleringsteknik i forretningen
7. Behov for nye regnskabs- og IT-systemer til måling af aktuel afståelsesværdi
8. Behov for dialog med investorer/analytikere om konsekvenser af den nye rapporteringsmodel fx om resultatdannelsen mv.

Desuden har vi i Deloitte identificeret følgende potentielle forretningsmæssige konsekvenser for den danske forsikrings- og pensionsbranche:

Diskussionsoplægget er kun et oplæg, som efterfølgende skal udsendes som et høringsudkast (ED), før end den endelige standard offentliggøres. Tillige træder standarden måske først i kraft for 2010 eller 2011. Alligevel begynder arbejdet at tage fart, bl.a. i form af forholdsvis præcise holdninger fra IASB til byggeklodserne, aktuel afståelsesværdi og risikomargen. I Deloitte i Danmark og globalt er vi i gang med at formulere vores holdninger til diskussionsoplægget, særligt til:

- aktuel afståelsesværdi i forhold til aktuel afregningsværdi over tid,
- brug af markedets vurdering af risiko- og servicemargen frem for forsikringselskabets egne forudsætninger,
- vejledning om diskonteringsatser,
- indregning af kundeforhold som aktiv som følge af forsikringstagers gunstige adfærd og
- effekt på resultatdannelsen over forsikringskontraktens løbetid.

Vi opfordrer til dialog og håber også, at forsikrings- og pensionsbranchen vil indsende kommentarer og eventuelle bekymringer vedrørende diskussionsoplægget til IASB inden kommenteringsfristens udløb den 16. november 2007.

Udgiver

Deloitte
Statsautoriseret Revisionsaktieselskab
Branchegruppe Forsikring og Pension

Adresse

Deloitte
Weidekampsgade 6
2300 København S

Ansvarshavende redaktører

Lone Møller Olsen
Tlf. 36 10 38 03
lolsen@deloitte.dk

Thomas Ringsted
Tlf. 36 10 38 15
tringsted@deloitte.dk

Leif Zilmer
Tlf. 36 10 38 02
lzilmer@deloitte.dk

Martin Faarborg
Tlf. 36 10 36 52
mfaarborg@deloitte.dk

Projektgruppen bag IFRS om forsikring

Jacques Peronard
Tlf. 36 10 33 46
jperonard@deloitte.dk

Kasper Bruhn Udam
Tlf. 36 10 31 85
kudam@deloitte.dk

Peter Fledelius
Tlf. 36 10 38 18
pfledelius@deloitte.dk

Andreas Bak-Jensen
Tlf. 36 10 38 24
abakjensen@deloitte.dk

Lars Skovsende
Tlf. 36 10 36 75
lskovsende@deloitte.dk

Hvis du ønsker yderligere information, henviser vi til www.iasplus.com
Deloitte's globale website om IFRS

Deloitte i Danmark

Kundernes tillid i over 100 år har gjort Deloitte til Danmarks førende revisions- og rådgivningsfirma. Vi servicerer vores kunder fra 21 lokale kontorer landet over – de 4 i Grønland. Vores dybe brancheindsigt og viden om lovgivnings- og forretningsmæssige forhold bringer os i stand til at rådgive på mange niveauer.

Vi er førende inden for vores felt, og vores godt 2.000 medarbejdere hører til de dygtigste i branchen. De nyder udfordringer og er opdateret med den seneste viden. Med en professionel indstilling til etik og ansvarlighed løfter de engageret deres opgaver.

Vi er lokalt forankret, har national indsigt og global udsigt.

Deloitte Touche Tohmatsu

Deloitte Touche Tohmatsu er en organisation af medlemsfirmaer, hvis primære opgave er at tilbyde professionelle ydelser og rådgivning. Vi fokuserer på kundeservice gennem en global strategi, som udføres lokalt i 140 lande. Med adgang til dybtgående viden hos 150.000 mennesker på verdensplan leverer vores medlemsfirmaer og deres tilknyttede firmaer ydelser inden for fire overordnede kompetencer: Revision, Skat, Consulting og Financial Advisory. Vores medlemsfirmaer servicere mere end 80 procent af verdens største selskaber og store nationale virksomheder, offentlige institutioner, lokalt vigtige kunder og succesrige, hurtigt voksende, globale selskaber. På grund af lovgivning og lignende tilbyder visse medlemsfirmaer ikke ydelser inden for alle fire forretningsområder.

Deloitte er en betegnelse for Deloitte Touche Tohmatsu, der er en schweizisk organisation (Verein), dets medlemsfirmaer og deres respektive datterselskaber og associerede selskaber. Som schweizisk organisation er hverken Deloitte Touche Tohmatsu eller nogen af dets medlemsfirmaer ansvarlige for hinandens handlinger eller mangel på samme. Hvert medlemsfirma er en separat og uafhængig juridisk enhed, som opererer under "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu" eller andre lignende navne. Ydelser leveres af medlemsfirmaerne eller deres datterselskaber eller associerede selskaber og ikke af Deloitte Touche Tohmatsuorganisationen.